

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології
та соціальних комунікацій

XI

**ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

25-26 квітня 2024 року

Матеріали

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ ХІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ,
ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 25-26 квітня 2024 року)

Суми, 2024

С-70 Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства:

Матеріали одинадцятої Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників (Суми, 25–26 квітня 2024 р.)

/ уклад. М. М. Набок. Суми : Сумський державний університет, 2024.

300 с.

До збірника увійшли наукові матеріали, присвячені актуальним проблемам сучасного перекладу, етнолінгвістики, стилістики, методики та методології сучасних мовознавчих та літературознавчих дисциплін. Складовою збірника є наукові розвідки з питань релігії та культури, соціальних і міжкультурних комунікацій, психологічної теорії та практики, соціологічних досліджень.

Для викладачів закладів вищої освіти, аспірантів, студентів, учителів загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та коледжів, усіх, хто цікавиться питаннями соціогуманітарного напрямку.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Olena Yemelyanova,

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor

Associate Professor of the Department of Germanic Philology

Sumy State University

Anna Chudnivets,

Master student of the Department of Germanic Philology,

Sumy State University

PECULIARITIES OF THE TRANSLATION OF A NON-EQUIVALENT LEXICON (BASED ON CRUEL PRINCE BY HOLLY BLACK)

Non-equivalent lexicon refers to words or expressions in one language that do not have direct equivalents or translations in another language due to differences in culture, context, or linguistic structure. These terms pose challenges for translation and cross-cultural communication because they may carry specific cultural meanings, connotations, or nuances that are difficult to convey accurately in another language.

The relevance of this problem lies in the fact that in the modern world, internationalization and globalization increasingly require the translation of texts of various types and spheres of activity.

R. Zorivchak, O. Lazorivska, L. Barkhudarov, O. Danylko, M. Kocherhan, V. Kostomarov, A. Voloshyna, N. Myropolska, and others deal with the issue of non-equivalent lexicon and the problems of its translation within the framework of text adaptation.

This work aims to look at the classification of a non-equivalent lexicon and its ways of translation and analyze it in Holly Black's novel *Cruel Prince* with its Ukrainian translation.

In the course of linguistics development myriads of scientists tried to classify non-equivalent lexicon. To our mind, the widest classification was provided by O. Ivanov. This scholar divided the non-equivalent lexicon into three groups [1, p. 54]:

1. Referentially non-equivalent lexicon (compound words, semantic lacunas, terms, individual neologisms, words with wide semantic meaning).
2. Pragmatically non-equivalent lexicon (deviations from the general language norm, foreign language inclusions, abbreviations, words with suffixes of subjective assessment, exclamations, associative lacunas).
3. Alternatively non-equivalent lexicon (proper names, realias, phraseological units).

Translation of a non-equivalent lexicon is one of the most difficult tasks in language translation. Since a non-equivalent lexicon is words, phrases, or concepts that do not have a direct equivalent in another language, such cases may arise due to cultural, historical, or semantic differences between languages. When translating into Ukrainian language non-equivalence can be transmitted using folklore, although when we take into consideration the folkloric side of the Ukrainian language, it is more common to be used orally rather than in writing [5, p.16].

Researching possible ways of translating non-equivalent lexicon, the scientist M. Baker turns to the following strategies [4, p. 243]:

- translation using a more general word (superordinate);
- translation using a neutral/less expressive word;
- cultural exchange;
- translation using a borrowed word or a borrowed word accompanied by an explanation;
- paraphrasing using a related word;
- paraphrasing the use of unrelated words, omissions, and illustrations.

The main peculiarity of any piece of writing in a fantasy genre is that the author usually creates a whole new universe and endows their characters with magical abilities. Many notions that are used, created, and invented by the author are usually absent in our reality which makes fantasy books an ideal platform for the research of non-equivalent lexicon. Holly Black's novel narrates about Jude Duarte, a mortal girl living in Elfhame, a faerie world. She was taken there against her will, and now Jude and her sister Taryn must adapt to living alongside powerful creatures who despise

human beings and treat the girl harshly and even violently. Jude wants to outlive all the Gentry creatures, especially the faerie prince Cardan Greenbriar.

According to Ivanov's classification, the novel under investigation contains the next non-equivalent lexicon. We combined the examples with explanations where needed and Ukrainian translation:

1. Referentially non-equivalent lexicon: redcap – a cap some fairy knights soak in their victims' blood (*червона шапка*); wraithberry – a berry which makes your blood race until your heart stops (*примарна ягода*); Heartseeker – *Шукач Серця*; Heartsworn – *Вірний Серцю*, nevermore – glittering golden drug-like powder for faeries («*вже-не-жди*»); knighthood – the appellation given in the Circle of Falcons (*лицарський титул*); Pixie-led – a faeries' technique of foul a trail («*ходіння за ніксі*»); green sash – a piece of garment worn by faery students when they want to join particular Circle (*зелений пояс*); dark oubliette – faeries' jail (*кам'яний мішок*); Blood Crown – *Кривава Корона*; faerie fruit – *плід фейрі*; faerie steeds – *коні фейрі*; Changelings – *підмінки*; faerie ointment – *мазь фейрі*; mock war – *удавана війна*; Summer Tournament – *Літній турнір*; True Sight – *Істинний Зір*, sugar ants – *цукрові мурашки*; golden acorn – a special device for transmitting messages (*золотий жолудь*); black-thorned bees – *тернові бджоли*; deathsweet – *смертний нектар*; root men – *коренелюди*; foxkin – *лисолюди*; Land of Promise – faeries' euphemism for death (*Обіцяний Край*); raw-boned yellow pony – ponies enchanted from ragwort to get to the mortals' land (*жовтозільні поні*); geas – power given to mortals in exchange for their service (*гейс*); blusher mushroom – a plant which can poison a faerie (*гриб-рум'янка*); nest – a secret meeting place of the Court of Shadows (*гніздо*); to command – to give a magical faeries' order which mortals cannot resist (*віддавати наказ*).

2. Pragmatically non-equivalent lexicon: Faerie – a shortening from Faerieland (*Край*).

3. Alternatively non-equivalent lexicon: Jude – *Джуд*; Teryn – *Терін*; Madoc – *Мадок*; Oriana – *Оріана*; Elowyn – *Еловін*; Cardan – *Кардан*; Valerian – *Валеріан*; Nicasia – *Нікасія*; Roiben – *Ройбен*; Grimsen – *Грімсен*; Oak – *Дуб*; Yarrow –

Деревій; Wattle – *Прутик*; Gnarbone – *Кістяк*; Flossflower – *Довгоцвітка*, Hollow Hall – *Пустий Палац*; Elfhome – *Ельфгейм*; Faerieland – *Край Феєри*; High King's Court – *Двір Верховного короля*; Gentry – *Панство*; House of the Greenbriar – *дім Смілаксів*; Circle of Grackles – *Коло Граклів*; Circle of Larks – *Коло Жайворонків*; Circle of Falcons – *Коло Соколів*; Isle of Might – *Острів Міці*; Isle of Stone – *Острів Каменю*; Isle of Woe – *Острів Горя*; Lake of Masks – *Озеро Масок*; Milkwood – *Молочний ліс*; Crooked Forest – *Кривий ліс*; Undersea – *Підмор'я*; Court of Termites – *Двір Термітів*; Court of Jerks – *Двір Падлюк*; Circle of Worms – *Коло Черв'яків*; Seelie Court – *Благий Двір*; Unseelie Court – *Неблагий Двір*; wild fey – *дикі феєри*; Court of Shadows – *Двір Тіней*; lower Courts – *нижчі Двори*; to put in three knots – *вплести три вузлики* (luck according to faeries superstition), to wear out the soles of your shoes – *стонтати черевуки* (when a faerie enchants a mortal so that they dance till death); strike a bargain – *укласти угоду* (the magical agreement with a faerie); daughter of clay – *донька глини* (a mortal girl).

Thus, in *Cruel Prince*, there are more examples of alternatively non-equivalent lexicon because of the great amount of proper names and faeries realias. The translator used different methods of translation such as descriptive translation, loan translation, addition, and transcoding. The last translation transformation is the most interesting one, according to the authors, since it was used the most for the proper names, some of which, however, the translator decided to interpret descriptively using Ukrainian notions.

References:

1. Гаргаєва О. Проблема класифікації безеквівалентної лексики у сучасному мовознавстві. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна». 2015. Вип. 53. С. 52–54.
2. Жорстокий принц / Голлі Блек ; пер. з англ. М. Пухлій. Харків : Віват, 2020. 400 с.
3. Black, Holly. *The Cruel Prince*. New York : Little, Brown and Company, 2018. 384 p.

4. Mona Baker. In *Other Words: A Coursebook on Translation*. New York : Routledge, 2018. 390 p.

5. Yemelyanova O., Baranova S., Kobyakova I. Genre and stylistic markers of Ukrainian folk jokes. *The European Journal of Humour Research*. 2023. № 11(4). P. 14–30. <https://doi.org/10.7592/EJHR.2023.11.4.868>

Олег Шкурко,

магістрант Сумського державного університету

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ДИСКУРСУ СУЧАСНОГО ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ

Військовий дискурс є надзвичайно важливим об'єктом дослідження у галузі філології та з точки зору міжнародної комунікативної ситуації, яка склалась на сьогоднішній день. Воєнні конфлікти, які продовжують відбуватися у нашому світі, а також дослідження військового дискурсу, який використовують очільники різних країн зумовлюють потребу у розумінні важливості комунікації між сторонами конфлікту для досягнення миру.

Актуальність теми полягає в тому, що активна співпраця між країнами у військовому плані зумовлює необхідне розуміння специфіки військового дискурсу та його перекладу. Існує неабияка потреба висококваліфікованих військових перекладачів та лінгвістів для ефективної взаємодії й комунікації між різними країнами у військовому плані на високому рівні. Зокрема це стосується спільних навчань між військовими різних країн, які можуть обмінюватись досвідом ведення бойових дій на полі бою в різних умовах та випадках.

А. Башук, В. Ткаченко, В. Погонєць, О. Калиняк, Г. Яворська, О. Гуржій, Р. Пилявець, В. Балабін, Т. Корольова, Н. Фурсіна, О. Шкута та інші науковці працюють у галузі дослідження військового дискурсу з точки зору мовної парадигми.

Метою даної роботи є розгляд структурних особливостей військового дискурсу в аспекті перекладу, а також аналіз перекладацьких трансформацій, які